

Nabiyyii Ilaalchise Dirqama Nurra jiru-1

Description

Kutaalee darbe keessatti gosoota tawhiida sadan keessatti dubbii iimaana ilaalle turre. Harâ€™a immoo itti fufuun Nabiyyoota keessatti dubbii iimaana diigu ni ilaalla.

Nabiyyoota keessatti Dubbii Iimaana diigu

Nabiyyi keenya Muhammad sallallahu aleyh wassallam ilaalchisee

1-Seensa qorannoo kanaa keessatti Nabiyyii fi jaallatamaa keenya Muhammad sallallahu aleyh wassallam ilaalchisee dirqama nurra jiru akeekna. Dhugumatti Rabbiin subhaanahu Nabiyyi Isaa Muhammad amaloota addaa baayâ€™een adda godhee jira. Inni hogganaa ilmaan Aadami, xumura nabiyyootati, namoota hundaaf ergame. Akkuma Rabbiin oltaâ€™aan jedhe:

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾

Jedhi, â€œYaa namoota! Dhugumatti, ani Ergamaa Rabbii gara hunda keessaniitti [ergameedha].â€• Suuratu Al-Aâ€™araaf 7:158

Ammas, Nabii Muhammad (sallallahu aleyh wassallam) Guyyaa Qiyaamaa nama jalqabaa siraaxa irra darbuudha, nama jalqaba balbala Jannataa dhadhayuu fi seenudha. Al-Maqaamul Mahmuud (Dhaabbata Faarfamaatu) isaaf jira. Nama jalqabaa shafaâ€™aa (jaarsummaa) taâ€™uudha.

Shakkii hin qabu, gama Nabiyyii kabajamaa kanaan dirqamoota baayâ€™ee bakkaan gahuu qabnutu nurra jira. Kunniin waan hafuu hin qabneedha: **wanta inni beeksise keessatti isa dhugoomsu, wanta ajaje keessatti isaaf ajajamuu, wanta inni dhoowwe irraa fagaachuu fi shariâ€™aa inni fide qofaan Rabbiin gabbaru.**

Wantoota barbaachisoo gama jaallatamaa keenya Muhammad sallallahu aleyh wassallam dirqamoota nurra jiran keessaa amantiin, dubbii fi hojiin jaalala isaa galmaan gahuudha. Isa jaallachuu nafsee, ilma, abbaa haadhaa fi namoota hunda jaallachu caalaa dursisuudha.

Rabbiin oltaâ€™aan ni jedhe:

إِنْ كَانَ عَابَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ
 أَلْأَقْرَبُتُمْوَهَا وَتِجْرَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ
 إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ
 لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

â€œJedhi, â€˜Abbootin keessan, ilmaan keessan, obboleeyyan keessan, niitiwwan keessan, firoonni keessan, qabeenyi isin horattan, daldalli isin hirâ€™TMachuu isaa sodaattanii fi manneen isin jaallatan Rabbiin, Ergamaa Isaatii fi karaa Isaa keessatti qabsaaâ€™TMu caalaa isin biratti jaallatamoo yoo taâ€™TMan, hanga Rabbiin ajaja Isaa fiduutti eegaa.â€™TM Rabbiin namoota finciltoota hin qajeelchu.â€™• Suuratu At-Tawbah 9:24

Anas ibn Maalik akka gabaasetti, Nabiyyiin sallallahu aleyh wassallam akkana jedhan: Namni wantoonni sadii isa keessa jiran, miâ€™TMaa iimaanaa argate: **Rabbii fi Ergamaan Isaa wantoota biroo caalaa isa biratti jaallatamoo taâ€™TMu. Nama tokko jaallachuu fi Rabbiif qofa isa jaallachuu. Akkuma ibiddatti darbamu jibbu kufriitti deebiâ€™TMu jibbuu.â€™• (Sahiih Al-Bukhaari 16)**

Dhugumatti sahaabonni (radiyallahu anhum) Ergamaa Rabbii sallallahu aleyh wassallam jaallachuu keessatti fakkeenya gaarii taâ€™TManii jiru.

Aliyy ibn Abi Xaalib (radiyallahu anhu) â€œjaalalli isin Ergamaa Rabbiif sallallahu aleyh wassallam qabdan akkam ture?â€™• jedhamuun gaafatame. Innis ni jedhe: Rabbiin kakadhe! Qabeenya, ijoollee, abbooti, haawwanii fi dheebu irratti bishaan qorraa caalaa nu biratti jaallatamaa ture.â€™• (Ilaali Al-Shafaa-2/567-570, Al-Qaadi)

Amr ibn Aas (radiyallahu anhu) akkana jechaa ture: â€œErgamaa Rabbii sallallahu aleyh wassallam caalaa namni tokkollee na biratti jaallatama fi ija kiyya keessatti guddaa hin turre. Garmalee isa kabajuu irraa kan kaâ€™TMe ija guutee isa ilaalu hin dandaâ€™TMu ture. Akka isa ibsu osoo gaafatame, hin dandaâ€™TMu. Sababni isaas, ani ija guute isa hin ilaalu ture.â€™• (Sahiih Muslim 121)

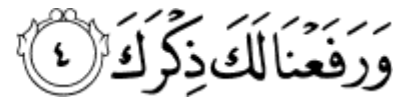
Rasuula sallallahu aleyh wassallam jaallachuun hojiiwwan gurguddoo qalbiiti fi dameewwan iimaanaa keessaa tokko erga taâ€™TMe, isa jibbuun immoo badiiwwan hundarra fokkuu fi balaa fidan keessaa tokkoodha. Dhugumatti Rabbiin oltaâ€™TMaan akkana jedhee jira:

إِنَّ شَانِكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

â€œDhugumatti kan si jibbu isuma kan qacceed cite.â€™• Suuratu Al-Kawsar 108:3

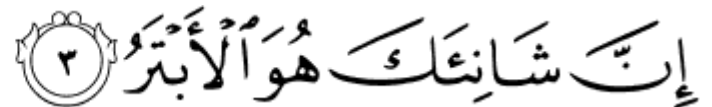
Aayah kabajamtu tana ilaalchise wanta ibn Taymiyaan jedhe keessaa: dhugumatti Rabbiin oltaâ€™TMaan nama Ergamaa Isaa jibbe kheeyri hundarra kute. Yaadannoon isaa, maatii fi qabeenyi isaa ni cita. Aakhiratti kana ni kasaara. Jireenyi isaas ni citti, itti hin fayyadamu. Ishii (jireenya isaa) keessaa iddoo deebii (Aakhirah) isaatiif hojii gaarii siinqi hin godhatu. Qalbiin isaas ni citti, kheeyri hin qabattu. Warra Isa (Rabbiin) beekan, jaallatan fi Ergamaa Isaatti amanan keessaa hin godhu. Hojiiwwan isaas jalaa kuta, Isaaf ajajamu keessatti itti hin fayyadamu. Gargaartota irraa isa kuta, kanaafu kan isa gargaaru fi deeggaru hin argatu. Wanta gara Isaatti nama dhiyeessani fi hojii gaggaarii hundarraa isa kuta, miâ€™TMaa isaanii hin dhandhamu. Osoo gubbaan hojjatteyyu qalbiin isaa isarraa tan dheessituudha.

Saniifi, Abu Bakr bin Ayyaash akkana jedhe: â€œWarri Sunnah ni duâ€™TMu, yaadannoon isaanii immoo ni hafa. Warri bidâ€™TMas ni duâ€™TMuu, yaadannoon isaanis ni duâ€™TMa. sababni isaas, warri Sunnah hordofan wanta Rasuulli sallallahu aleyh wassallam ittiin dhufee jaallatan. Kanaafu jecha Rabbii kana irraa qoonni isaaniif taâ€™TMe:

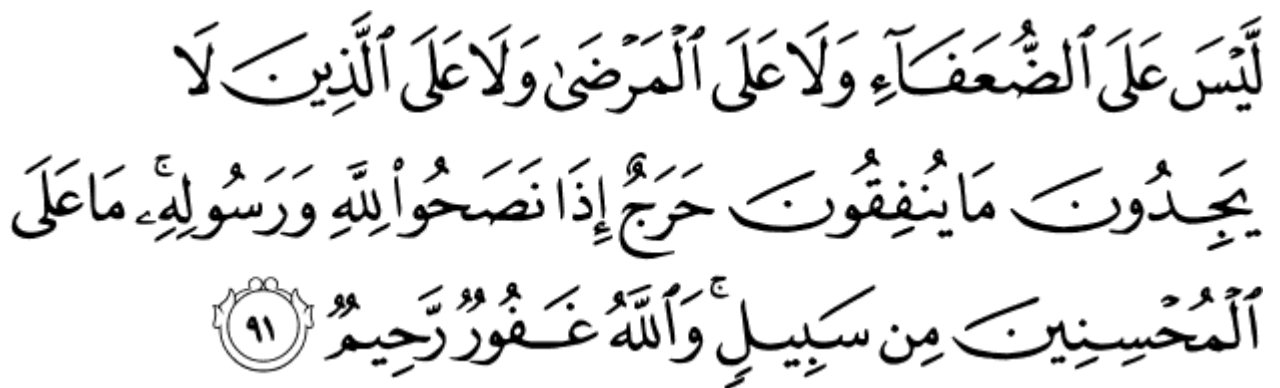
â€œMaqaa kee siif ol-kaasne.â€• Suuratu Ash-Sharh 94:4

Warri bidâ€™TMaa wanta Rasuulli sallallahu aleyh wassallam ittiin dhufe ni fokkisan. Kanaafu jecha Rabbii kana irraa qoonni isaaniif taâ€™TMe:

â€œDhugumatti kan si jibbu isuma kan qacceed cite (kheyri hundarraa cite).â€• Suuratu Al-Kawsar 108:3 (Majmuuâ€™TMal Fataawaa 16/526-528)

Ammas, Nabiyyiif sallallahu aleyh wassallam dhugaa taâ€™TMuun nurra jira. Akkuma Rabbiin oltaâ€™TMaan jedhe:

â€œDadhabdoota, dhukkubsattootaa fi kanneen waan kennatan hin arganne irra diliin (cubbuun) hin jiru yoo Rabbii fi Ergamaa Isaatiif dhugaa taâ€™TMan. Toltuu hojjattoota irra karaan [komii] hin jiru. Rabbiin araaramaa, rahmata godhaadha.â€• Suuratu At-Tawbah 9:91

Yoo Rabbii fi Ergamaa Isaatiif dhugaa taâ€™TManii fi shariâ€™TMaa Isaatiin hojjatan, dadhabdoota, dhukkubsattoota fi hiyyeeyyi qabeenya gara duulaa bahuuf ittiin of qopheessan hin arganne, duula irraa duubatti hafuu isaanitiif diliin isaan irra hin jiru.[\[1\]](#)

Tamimi Daari (radiyallahu anhu) akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii sallallahu aleyh wassallam akkana jedhan: â€œ**Ad-diinu Nasiha (Amantiin dhugaa taâ€™TMuudha).**â€• (siâ€™TMa sadii). Ni jenne, â€œYaa Ergamaa Rabbii! Eenyuf?â€• Innis ni jedhe, â€œRabbiif, Kitaaba Isaatiif, Ergamaa Isaatiif, hoggantoota Muslimootaa fi wali gala isaanitiif.â€• ([Sahiih Muslim 55](#), [Sunan an-nasaaâ€™TMi 4198](#))

Ibn Rajab ni jedha: â€œRasuulaaf sallallahu aleyh wassallam jireenya isaa keessatti dhugaa taâ€™TMuun: isaaf ajajamuu, isa gargaaru fi deeggaru keessatti humna baasu, yeroo fedhetti qabeenya baasuu fi isa jaallachuutti ariifachuudha. Duâ€™TMa isaatiin booda immoo: Sunnah isaa barbaadutti xiyyeefachuu, akhlaaqa (amaloota) fi naamusa isaa qorachuu, ajaja isaa ol guddisuu fi isaan dhaabbachutti maxxanuudha. Nama faallaa Sunnah isaatti bule irraa garagaluu fi garmalee jibbuu. Nama addunyaa jallachuu isaatiif Sunnah isaa gatee irratti dallanu. Namoota isa waliin turan kanneen akka firoota isaa, soddoota isaa, Islaama irratti isa gargaarani fi isa waliin hiriyooman jaallachuudha.â€• (Jaamiâ€™TMul Uluumi wal-hikami 1/221-222)

[\[1\]](#) Tafsiiru Muyassar-201

[â€œNawaaqidul Iimaani al-qawliyah wal amalayahâ€•](#) fuula 157-160 Abdulaziz bin Muhammad

Date Created

May 1, 2020

Author

admin